

Вплив енергетичної ситуації України на добробут сільського населення

Нині, зважаючи на ту ситуацію, яка склалась на ринку енергетики України, слід відмітити, що не дивлячись на державну підтримку, субсидії, відшкодування витрат, реструктуризація заборгованості населення за житлово–комунальні послуги, питання, що до забезпечення, як сільського населення, так населення загалом дешевих енергетичних носіїв залишається не вирішеною. Все частіше ми можемо звертати увагу на статистику заборгованості населення за виплати ЖКХ, як в селах так і в містах.

Якщо на початок 2017 року кількість населення, що отримувала субсидювання доходила до 60%, то на початок 2018 року до 40%. Хоча цей показник зменшився та все ж відсоток населення, що отримує субсидії досить високий, а це свідчить, що люди неспроможні забезпечити себе в достатній мірі енергетичними ресурсами, щоб вистачало і на проживання, харчування, не витрачаючи більшість своїх доходів на виплати житлово–комунальних послуг.

Тому питання пошуку альтернативної енергетики на сьогодні постає перед нами все гостріше, потрібно чітко усвідомити важливість енергозбереження та енергоощадливості не тільки на підприємствах, а й в домогосподарствах.

Ключові слова: сільські території, енергетика, альтернативні джерела енергії, субсидії, сільське населення.

ДУДЗЯК О.А.

Влияние энергетической ситуации Украины на благосостояние сельского населения

В настоящее время, учитывая ту ситуацию, которая сложилась на рынке энергетики Украины, следует отметить, что несмотря на государственную поддержку, субсидии, возмещение расходов, реструктуризация задолженности населения за жилищно–коммунальные услуги, вопросы, к обеспечению, как сельского населения, так населения в целом дешевых энергетических носителей остается нерешенной. Все чаще мы можем обращать внимание на статистику задолженности населения за выплаты ЖКХ, как в селах так и в городах.

Если на начало 2017 года количество населения, которое получало субсидирование доходило до 60%, то к началу 2018 года до 40%. Хотя этот показатель уменьшился и все же процент населения, которое получает субсидии достаточно высок, а это свидетельствует, что люди не могут обеспечить себя в достаточной мере энергетическими ресурсами, чтобы хватало и на проживание, питание, не тратя большинство своих доходов на выплаты жилищно–коммунальных услуг.

Поэтому вопрос поиска альтернативной энергетики сегодня предстает перед нами все острее, нужно четко осознать важность энергосбережения и энергоощадливости не только на предприятиях, но и в домохозяйствах.

Ключевые слова: сельские территории, энергетика, альтернативные источники энергии, субсидии, сельское население.

DUDZIAK O.A.

Impact of the energy situation of Ukraine on the welfare of the rural population

Currently, taking into account the situation in the Ukrainian energy market, it should be noted that despite government support, subsidies, reimbursement of expenses, restructuring of the population's debt for housing and communal services, the question of providing both the rural population and the population as a whole with cheap energy carriers remains unresolved. Increasingly, we can pay attention to the statistics of public debt for the payment of utility bills, both in villages and in cities.

If at the beginning of 2017 the number of people who received subsidies reached 60%, then by

the beginning of 2018, up to 40%. Although this figure has decreased and yet the percentage of the population receives subsidies is quite high, and this indicates that people cannot provide themselves with sufficient energy resources to have enough for accommodation and food without spending most of their income on housing and utility payments.

Therefore, the question of finding alternative energy today is becoming ever more acute for us, we need to clearly understand the importance of energy saving and energy efficiency not only in enterprises but also in households.

Key words: rural areas, energy, alternative energy sources, subsidies, rural population.

Постановка проблеми. За останні роки, однією з найбільших проблем мешканців сільських територій, постає проблема сплати житлово-комунальних послуг. Оскільки вартість за ці послуги стрімко зростає, селяни задумуються, як вирішити цю проблему, чи економлячи, чи використовувати альтернативні джерела енергії, які все частіше стають вирішенням їх енергетичних проблем.

На території України заходиться потужний потенціал розвитку альтернативної енергетики, до того ж в кожній області України можна виділити пріоритетний. Тому вивчивши кожний регіон, можна зробити висновки, який з видів альтернативної енергетики є ефективніший.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Розвитку сільських територій нині приділяється підвищена увага, як з боку держави, так з боку сільської громади, громадських організацій та науковців. Цій проблемі присвячують свої праці та дослідження провідні економісти України П.Т. Саблук [6], Андрійчук В. Г. [1], Я.М. Гадзало, Ю.Я. Лузан, [2], та інші.

Важливого теоретичного та практичного значення набуває дослідження вітчизняних науковців, що вивчають вітчизняний та зарубіжний досвід та імплементують його до сучасних умов в Україні. Але незважаючи на цінність проведених досліджень, окремі питання, пов'язані з виявленням характерних особливостей розвитку сільських територій та адаптації їх до сучасних умов потребують подальшого вивчення.

Одною з таких проблем є вивчення впливу на розвиток сільських територій проблем енергетики, її сприйняття громадськістю та виробничниками.

Основними **цільми статті** є: дослідження розвитку сільських територій України в умовах енергетичних проблем та пошуку альтернативних джерел енергії. Розвиток сільських територій завдяки становленню селянства, як повноцінної інституції, їх добробуту, повноцінному розвитку, наповненню сімейних бюджетів, все частіше залежить від

енергетичного стану в державі. Ситуація, яка на сьогодні складається в Україні призводить до того, що селянин все частіше задумується про економію енергії та альтернативні її джерела.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку енергетичного ринку в Україні, який безпосередньо впливає на всю ринкову інфраструктуру України існують значні санкційні та політичні перешкоди в зв'язку з складною ситуацією між Українською та Російською державами. До несприятливої ситуації, що виникла в енергетичному комплексі України більшу частину паливної сировини складав газ, тепер ж виходячи з ситуації все частіше постає питання використання альтернативної енергетики.[2]

У січні 2018р. субсидії для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг отримували 6265,8 тис. домогосподарств (41,8% від загальної кількості домогосподарств країни).

У січні 2018р. за субсидіями для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг звернулось 179,7 тис. домогосподарств, що у 2,7 рази менше, ніж у січні 2017р. При цьому на домогосподарства у міських поселеннях припадало 60,6% таких звернень, у сільській місцевості – 39,4%.

У січні 2018р. призначено субсидії 175,8 тис. домогосподарств (ураховуючи тих, що звернулися за субсидіями у 2017р., але призначено їм було тільки у 2018р., та тих, яким продовжено надання субсидії відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21.10.1995 № 848 (зі змінами і доповненнями), із них у міських поселеннях – 125,8 тис. домогосподарств, у сільській місцевості – 50,0 тис. Порівняно з відповідним періодом 2017р. кількість таких домогосподарств зменшилась у 3,4 рази.

За січень 2018р. сума призначених субсидій становила 18,8 млн.грн (у міських поселеннях – 3,5 млн.грн, у сільській місцевості – 15,3 млн.грн), у відповідному періоді 2017р. – 49,0 млн.

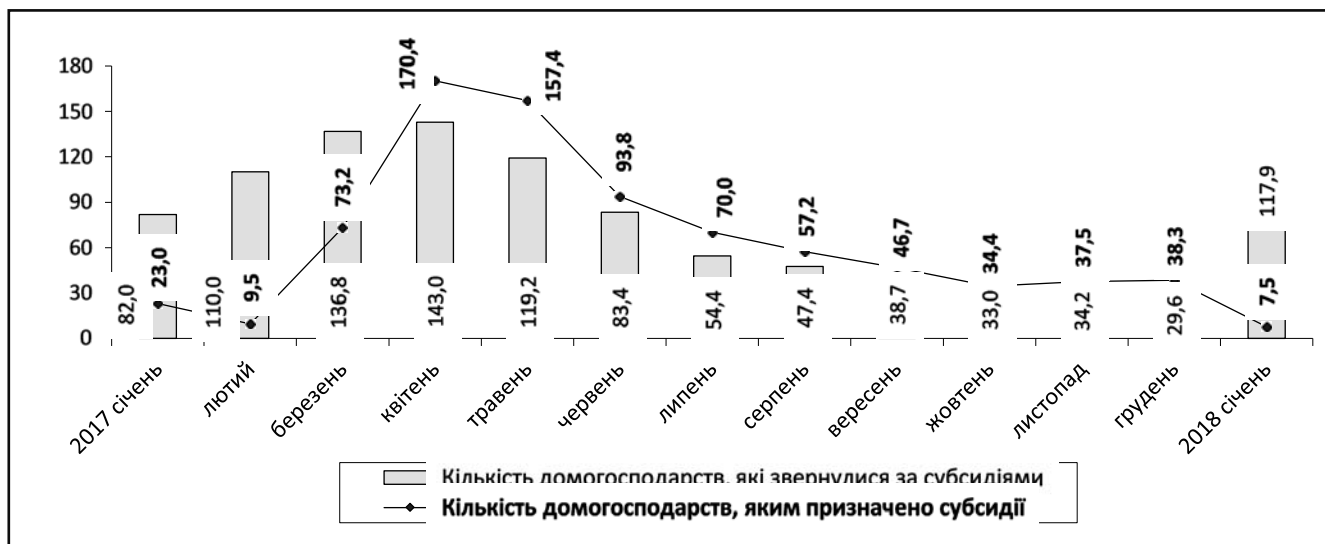

Рисунок 1. Надання населенню субсидій готівкою на придбання скрапленого газу, твердо-го та рідкого пічного побутового палива в січні 2018 року

грн (у міських поселеннях – 9,7 млн.грн, у сільській місцевості – 39,3 млн.грн).

Середній розмір призначеної субсидії на одне домогосподарство у січні 2018р. збільшився порівняно з відповідним періодом 2017р. на 17,3% і становив 2495,3 грн.

У січні 2018р. сума субсидій готівкою, отриманих домогосподарствами для придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива, становила 192,7 млн.грн, у відповідному місяці 2017р. – 143,6 млн.грн.

У січні 2018р. субсидії для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг отримували 6265,8 тис. домогосподарств (41,8% від загальної кількості домогосподарств країни).

У січні 2018р. за субсидіями для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг звернулось 179,7 тис. домогосподарств, що у 2,7 рази менше, ніж у січні 2017р. При цьому на домогосподарства у міських поселеннях припадало 60,6% таких звернень, у сільській місцевості – 39,4%.

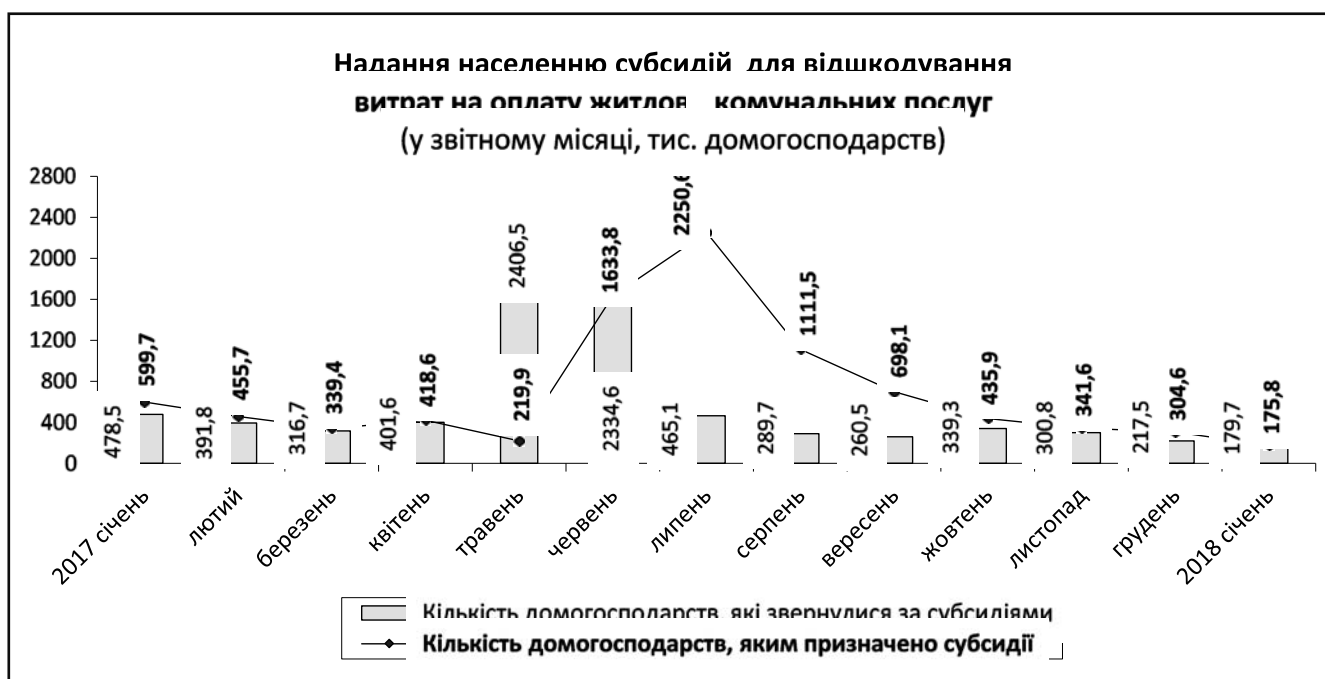

Рисунок 2. Надання населенню субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг

У січні 2018р. призначено субсидії 175,8 тис. домогосподарств (ураховуючи тих, що звернулися за субсидіями у 2017р., але призначено їм було тільки у 2018р., та тих, яким продовжено надання субсидії відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21.10.1995 № 848 (зі змінами і доповненнями), із них у міських поселеннях – 125,8 тис. домогосподарств, у сільській місцевості – 50,0 тис. Порівняно з відповідним періодом 2017р. кількість таких домогосподарств зменшилась у 3,4 рази.

Сума субсидій, призначених домогосподарствам, у січні 2018р. становила 204,7 млн.грн (у міських поселеннях – 136,9 млн.грн, у сільській місцевості – 67,8 млн.грн), у відповідному періоді 2017р. –

920,2 млн.грн (у міських поселеннях – 581,9 млн. грн, у сільській місцевості – 338,3 млн.грн).

Середній розмір призначеної субсидії на одне домогосподарство у січні 2018р. зменшився порівняно з відповідним періодом 2017р. на 23,5% і становив 1164,4 грн.

У грудні 2017р. населенням країни сплачено за житлово-комунальні послуги 8,9 млрд.грн (82,3% нарахованих за цей період сум), за електроенергію – 2,6 млрд.грн (99,1% нарахованих за цей період сум).

На кінець грудня 2017р. заборгованість населення зі сплати за газопостачання становила 12,4 млрд.грн, за централізоване опалення та гаряче водопостачання – 11,1 млрд.грн, за утри-

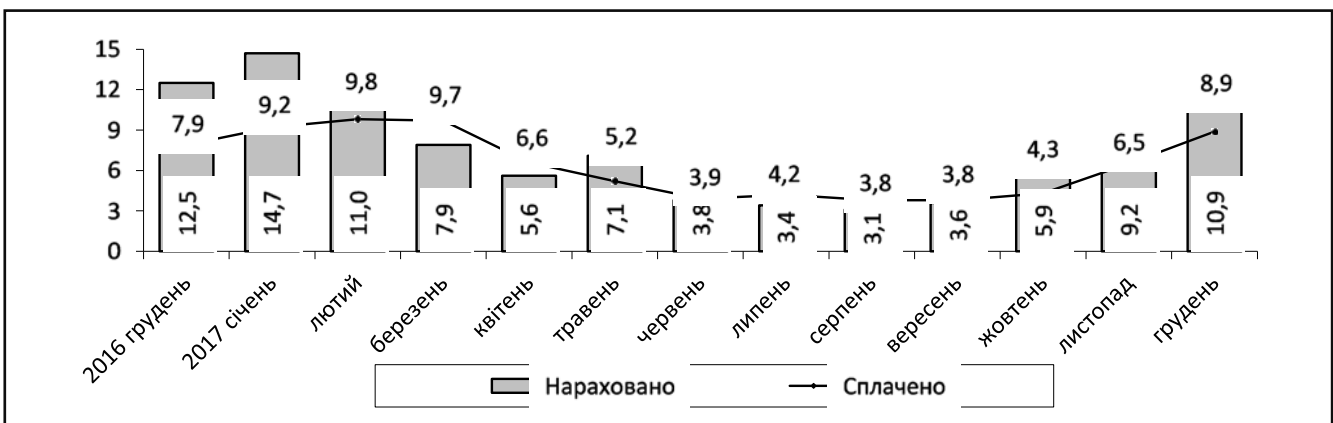

Рисунок 3. Оплата населенням житлово-комунальних послуг (грудень 2017, млрд.грн)

Рисунок 4. Потенціал розвитку відновлювальних джерел енергії України

Джерело: Атлас енергетичного потенціалу відновлювальних джерел енергії України, 2015.

СОЦІАЛЬНО–ТРУДОВІ ПРОБЛЕМИ

мання будинків і споруд та прибудинкових територій – 3,0 млрд.грн, за централізоване водопостачання та водовідведення – 1,8 млрд.грн, за вивезення побутових відходів – 0,4 млрд.грн, за електроенергію – 3,6 млрд.грн.

Середні нарахування за житлово–комунальні послуги, з урахуванням електроенергії (із розрахунку 150 кВт · год), на одного власника особового рахунку в грудні 2017р. становили 1476,4 грн.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 27.06.2003 № 976 «Про затвердження Порядку погашення реструктуризованої заборгованості та внесення поточних платежів за житлово–комунальні послуги» у січні – грудні 2017р. з населенням було укладено 91,3 тис. договорів щодо погашення реструктуризованої заборгованості на загальну суму 430,9 млн.грн. Сума внесених платежів, з урахуванням довгострокових договорів, становила 187,4 млн.грн. [3,5,6]

З даними атласу енергетичного потенціалу відновлювальних України можна зробити висновок, що розвиток альтернативної енергетики в Україні має великий потенціал розвитку. В кожному регіоні існує свій пріоритетний напрямок джерел відновлювальної енергетики, але найперспективнішою є галузь енергетики біомаси, наступною за популярністю і можливостями є вітрова енергетика.

Також слід відмітити, що в урбанізованих областях України (Київській, Донецькій, Харківській, Дніпропетровській) популярною є енергетика доквілля, яка в свою чергу, ще й вирішує питання екологізації територій.

Висновки

Вивчивши ситуацію нарахування субсидій населенню та реструктуризації боргів за житлово–комунальні послуги городян, які не в силах були оплатити борги, частіше постає питання альтернативної енергетики в Україні. Хоч за останній рік можна помітити часткове зменшення в потребі громадян в субсидюванні, та все ж субсидії та реструктуризація не вирішує проблеми неспроможності громадян сплачувати житлово–комунальні послуги, особливо незахищеним верствам населенням: пенсіонерам, інвалідам, матерям одиночкам, безробітним та іншим.

В українських селах, населення нині все частіше повертається до опалення будинків дровами, не дивлячись на те, що газифікованість насе-

лення складає на сьогодні склала загалом 75%, сільської місцевості майже 40%.

Альтернативна енергетика, все частіше приваблює увагу господарів домогосподарств, фермерів та керівників сільськогосподарських підприємств.

Список використаних джерел

1. Дудзяк О.А. Оцінка агротуристичної привабливості регіону: основні фактори та показники / О. А. Дудзяк // Вісник Сумського національного аграрного університету, 2010. – Вип. 5/2 : Серія Економіка та менеджмент. – С. 16–20.

2. Іванишин В.В, Дудзяк О.А. Застосування в Україні досвіду розвитку сільських територій Європейських країн та США. /В.В. Іванишин О.А. Дудзяк // Збірник наукових праць Подільського державного аграрно–технічного університету. – 2015. – Вип. 24. – том. 3. С.5 – 10.

3. Саблук П.Т. Основні напрями удосконалення державної аграрної політики в Україні / П.Т. Саблук, Ю.Я. Лузан// Економіка АПК. * 2011. і М 5. і С. 3–16.

4. Попрозман Н.В. Методологічні засади формування стратегії економічного розвитку агропромислового виробництва на основі системного аналізу / Н.В. Попрозман // Економік АПК. – 2015. – Випуск № 4 (246). – С. 35 – 41.

5. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних відносин. Підручник. – 2–ге вид., доп. і перероблене. / В. Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2002. – 624 с

6. Борщевський В.В. Розвиток сільських територій в системі євроінтеграційних пріоритетів України : [монографія] / НАН України. Ін–т регіональних досліджень. – Львів, 2012. – 216 с.

7. Дудзяк О.А. Історія розвитку сільських територій України, основні соціально–економічні фактори [електронний ресурс]/ О.А. Дудзяк // Ефективна економіка. – 2017 р. – №11 – Режим доступу <http://www.economy.nayka.com.ua/>

References

1. Dudziak O. Ocinka agroturystushnoi pryvabliyvosti region, osnovni faktory i pokaznyky 2010. – Vyp. 5/2 Sumy

2. Ivanyshyn V. Dudziak O. Zastosuvannia v Ukraini dosvidu rozvytku sil` s` kych terytori Evropeis` kych krain ta SSHA 2015. – v. 24. – tom. 3. s.5 – 10.

3. Dudziak O. Vplyv sil` s` kogo tupyzmu na rozvytok sil` s` kych terytori 2(48) 2016 – С. 133–136. Uqgorod.

4. Poprozman, N.V. (2015), «Methodological bases of establishment of the strategy of development of

agro–industrial production based on system analysis», Economy of AIC, vol.4 (246), pp. 35–41.

5. Andriychuk V.G. Ekonomika agrarnykh widnosyn. – K. KNEU 2002. – 624 s

6. Borschevskiy V.V. (2012), [The development of rural areas in the system of European integration priorities of Ukraine], monograph, Lviv, Ukraine, 216 p

7. Dudziak O. (2017) Istoriya rozvytku sil`s`kych terytoriy Ukrainy osnovni socialno–economishni faktory. Efektivna ekonomika № 11

Дані про авторів

Дудзяк Оксана Антонівна,

к.е.н., асистент кафедри менеджменту, адміністрування та публічного управління Подільського державного аграрно–технічного університету

e–mail: Ksenish05@gmail.com

Данные об авторах

Дудзяк Оксана Антоновна,

к.е.н, ассистент кафедры менеджмента, администрирования и публичного управления Подольского государственного аграрно–технического университета

e–mail: Ksenish05@gmail.com

Data about the author

Oksana Dudziak,

PhD in Economics, prof. of the Department of Management, Administration and Public Management of the State Agrarian and Engineering University in Podilya

e–mail: Ksenish05@gmail.com